

SUOMEN JÄÄKÄRI

Numero 2

15 p. Tammik. 1917

„SUOMI EI KOSKAAN KUOLE.“

Suomen naapurimaa ja vanha emämaa Ruotsi viettää joka syksy kahden suuren sankarikuninkaan Kustaa II Adolfin ja Kaarle XII:n kuolinpäivää. Molemmat kaatuivat urheina sotureina kunnian kentällä. Edellinen näistä kohotti, mainehikkaitten asetoveriensä ja joukkonsa avustamana, synnyinmaansa kunnian ja vallan kukkuloille. Jälkimäinen ennätti loistavien voittojen jälkeen, nähdä omien ja maansa voimien raukeavan, mutta hän oli, kuten runoilija sanoo omaa kohtaloaan voimakkaampi; hän saattoi kaatua, mutta hän ei saattanut lannistua. Hänkin on yhä vielä kansalleen esikuvallinen sanbarihaahmo.

Mielensä ylevyyden ja aikeittensa puhtauden puolesta nämät kuninkaat todellakin ovat esikuviksi kelpaavia. He eivät etsineet taistelua taistelun itsensä vuoksi. He eivät rakastaneet sortoa ja väkivaltaa. Mutta he täyttivät velvollisuutensa maataan ja kansaansa kohtaan ja he tunsivat toimivansa aseina kaitsemuksen kädessä suurten kansallisten ja yleisinhimillisten tarkotuseräin toteuttamiseksi.

Nämä kuninkaat ovat, niinkuin tiedämme olleet ruotsalaisille ja meille suomalaisille yhteiset. Meidän esi-isämme ova myötä- ja vastoinkäymisissä urheasti taistelleet yhteisen asian hyväksi ja hankkinet kunniaa suomalaiselle nimelle. He ovat ihmiskunnalle osoittaneet Suomen kansan voiman ja olemassaolon oikeutuksen.

Toistasataa vuotta sitten Suomen joukot saivat kantaa päätaakan siinä puolustussodassa, jota silloin käytiin ruotsalaisten, suomalaisten sekä pohjoismaisen lainalaisen kansanvapauden vanhaa vihollista Venäjää vastaan. Ja he tekivät sen velvollisuudentuntoisella urheudella, joka ylivoimaisessa vastustajassa ja voittajassa herätti kunnioitusta ja josta ihanimmat sankarilaulut ovat kautta vuosisatojen elävänä todistuksena.

Vuonna 1878 sisällisesti itsenäinen Suomi sai oman asevelvollisuuslain sekä vähäisen, mutta mallikelpoisen kotoisen sotajoukon, omat pataljoonansa, joista sen ei milloinkaan ole tarvinnut hävetä ja jotte saivat runsaassa määrin kiitosta ja tunnustusta venäläiseltäkin taholta, vieläpä silloinkin, kun Venäjän sortopolitiikka jo alkoi kääntyä Suomea vastaan. Kun Venäjä vähän enemmän kuin kaksi vuosikymmentä myöhemmin tuomitsi Suomen oman puolustusvoiman hävitettäväksi, osasi se varsin taitavasti aloittaa hävitystyön kohdistamalla iskun Suomen elinsuoneen. Se tahtoi vieroittaa Suomen nuorison omasta isänmaastaan, lähettää sen parhaat voimat kauas Venäjälle, vieraaseen, ruumiillisesti ja henkisesti lamauttavaan ympäristöön. Ja kun

kansan vastustus teki nämä aikeet tyhjiksi, ei se ainakaan sallinut Suomen kansallisen sotalaitoksen uudistua, sillä se laski, että kansan, sotilaallisen karaistuksen ja kesvatuksen puutteessa, täytyy veltostua ja heikontua.

Joukossamme on monta, jotka vielä varsin hyvin muistavat sen mielialan, täynnä katkeruutta, jonka Suomen asevelvollisuuden lakkauttaminen ja Suomen pataljoonain hajottaminen kansassamme synnytti. Moni säilyttää vielä kalliina muistona viimeisten tarkkampuja-pataljoonaimme viimeiset yhteiskuvat. Erään sellaisen kuvan alla olen kerran lukenut vanhan, kokeneen isänmaan- ja Suomen asevelvollisten joukkojen ystävän kirjoittamat sanat: „Suomi ei ikinä kuole.“ Ikäänkuin itselleen ja muille lohdutukseksi oli hän tahtonut nuo sanat kirjoittaa.

Mihin perusti hän tämän toivonsa? Varmaankin ennen kaikkea Suomen nuorisoon ja erityisesti sen terveeseen, esi-isien sitkeään tarmoon ja urheuden elähtyttämän maalaisnuorisoon. Hän tiesi, että Suomen kansa, sen suomea puhuva suuri enemmistö ja sen ruotsinkielinen vähemmistö, verrattomasti suurimmalta osaltaan on vanha, vakava talonpoikaiskansa, jonka juuret ovat syvällä isien maassa ja joka tarvittaessa osoittaa, ettei sitä siitä helposti irti kiskota. Hän luotti Suomen nuorison siveelliseen kuntoon, elinvoimaan, isänmaallisuuteen ja urhoollisuuteen.

Mitä olisikaan kansa ilman elinvoimaista, innostuvaa ja toimintahaluista nuorisoa. Suuri runoilijamme Topelius antaa eräässä runossaan vanhan, tähtimailman ratoja ja enteitä tutkivan tutkijan Suomen tulevia kohtaloja etsiessään johtua tähän lausuntoon: „Isänmaani, poikiesi vartijajoukolle, nuorten sydäntesi voimalähteesen Herra on tulevaisuutesi kätkenyt; siitä Suomen kohtalo riippuu.“

Ne nuoret suomalaiset, jotka nyt oloissa, jommoissa kansamme ei ole vielä milloinkaan elänyt, seisovat vieraalla pohjalla valmiina panemaan parhaat voimansa ja henkensäkin alttiiksi isänmaan pelastamiseksi, he ovat vanhojen Suomen soturien jälkeläisiä ja työn jatkajia. „Meit urhoollisten isäin henget seuraavat,“ laulaa Runeberg. Kustaa Aadolfin ja Kaarle XII:n soturit, 1808—1809 vuoden sodan sankarit ovat suureksi osaksi ruumiillisesti, mutta kaikissa tapauksissa henkisesti teidän esi-isienne. Ja välittömimmin polveudutte toistakymmentä vuotta sitten hajoitettujen Suomen oman kansallisten joukkojen miehistä, jotka häpeällisesti hajoitettiin ja jotka odottavat, että te jälleen uudistatte Suomen vanhan sotilasmaineen ottamalla voimienne mukaan osaa taisteluun isänmaan pelastamiseksi ja vapauttamiseksi.

Suuret muistot ja jalojen esi-isien ansiot ja urotyöt velvoittavat. Oma nuori voimamme velvoittaa. Monen yksityisen täytyy uyk्याän kaikkialla ja erikoisesti juuri siinä maassa, jossa Suomen nykyinen sotajoukko seisoo, panna henkensä alttiiksi isänmaan edestä. Sama on mahdollisesti oleva myöskin monen suomalaisen kohtalo. Mutta jos niinkin käy, niin tapahtuukoon se siinä toivossa, että hänenkin uhrinsa on mukana vaikuttamassa siihen, että „Suomi ei ikinä kuole!“

Suomen sosialistien kanta.

Yleisesti on tunnettu, että Ruotsin sosialidemokraattisen puolueen kyvykäs johtaja Hj. Branting on suuri Ranskan ja Englannin ihailija. Tämän johdosta on hän nykyisen maailmansodan aikana joutunut ajamaan myöskin meidän verivihollisemme Venäjän asiaa. Olkoon tämän yhteydessä arvostelematta, mikä seikka enimmin on mahtanut aiheuttaa tämän meidän pyrintöjämme arvostelemaan katsantokannan, vakava harkintako tai jokin muu syy — puhutaanpa vastaisen valtaseman toivon olevan pääkiihottimena.

Kun Venäjän sorrettujen kansojen liitto viime keväänä lähetti Yhdysvaltojen presidentille huomiota herättäneen sähkösanomansa, jonka allekirjoittajien joukossa ensimmäisinä nähtiin nimet Konni Zilliacus ja S. Sario, oli Brantingin lehdessä „Social-Demokraten“ julaistuna kirjoituksia, joiden pääsävynä kaikui väite, että muka suomalainen sosialistipuolue ei olisiakaan vastustavalla kannalla kotimaassamme vallassa oleviin venäläistämistoimenpiteisiin nähden ja että muka Suomen kansa, mikäli sosialistipuoluetta „kansaksi“ voidaan kutsua, on oleviin oloihin tyytyväinen, s. o. ajaisi alistumisen politiikkaa. Nyt on näinä päivinä Brantingin lehdessä ollut julaistuna kirjoitus, joka käännöksenä kuuluu kuin seura:

Sittenkun Tukholman Suomalainen yhdistys, jonka jäsenet melkein poikkeuksetta kuuluvat sos. demokraattiseen puolueeseen, kesäloman jälkeen jälkeen on toimintansa aloittanut, on se useassa tilaisuudessa pohjinnut suomalaisesta sos. puolueesta ulkomailla vallitsevia mielipiteitä, sen asemasta useihin tärkeihin kysymyksiin nähden. Yhdistys on täydellä syyllä pitänyt velvollisuutenaan julkisen selostuksen laatimisen, poistaakseen siten kerta kaikkiaan ruotsalaisen yleisön aikaisemmin ehkä saamat kierot käsitykset.

Suomen valtavien poliittinen kysymys on ehdottomasti sen suhde Venäjään, eikä mahtene kenenkään mieleen johtua sen puusteellisen merkityksen kieltäminen mielipiteiden tai pyrkimysten ohjaajana. Varsinkin ei nykyisenä kauheana aikana yksikään voi olla näkemättä niitä onnettomuuksia, niitä kärsimyksiä, joita meidän kansan siedettävänä on ollut ja on. Joskin joku sota-ajan poikkeustilasta haluaisi etsiä puolustusta Ryssän sortotoimenpiteille Suomessa, siis myöskin yksityisten kärsimyksille, ei toki kukaan voi olla huomauttamatta, että tämä aika koko maalle on ollut kurjan kehityksen kulkua turmiota kohti. Meidän on pakko todeta, että ryssän hävitystyö yhä nopeammin tekee tuhojaan johdonmukaisesti ja mistään häikäilemättä. Kaikesta päättäen me myös täysin saatamme käsittää, ettei Venäjä sodan päätyttyä suinkaan halua palauttaa entisiä oloja eikä ehkäistä asiain nykyistä kehitystä.

Näin ollen me riemulla tervehdimme jokaista yritystä, jonka tarkoituksena on herättää suuren maailman huomio maamme kurjaan tilaan sekä etsiä apua sieltä, missä se saatavissa on. Yksi tällainen yritys tehtiin viime keväänä, jolloin Venäjän sorrettujen kansojen edustajat, suomalaiset ensimmäisinä, lähettivät ja julkaisivat tunnetun sähkösanomansa Yhdysvaltojen presidentille. Mitä tämä yritys aiheuttikaan, ei siltä ainakaan voida kieltää kaikkien niiden suosiota, jotka kärsivät nähdessään Surmen kärsivän ja jotka ymmärtävät että jotakin on tehtävä, ennenkuin täysi tuho tulee. Me emme voi olla julkilausumatta pettymyksen tunnettamme nähdessämme ruotsalaisten veljemme päääänkannattajan käsittelevän tätä avunhuutoa ainoastaan epäluulolla — vieläpä sitä vastustavan. Social-Demokratinin toimittaja vain ihmetteli, „miksi juuri nykyhetkeä pidetään sopivana tämän räikeän pyynnön esittämiselle“, hän ei ottanut uskoakseen, että toimenpide todella olisi hetken innostuksen luoma sorrettujen kansojen tahoilta, vieläpä kierosti oletti, että kaiken takana seisoi „maksavia“ voimia. Koko homma leimattiin suorastaan renkaaksi „Suomen luullotelluksi, mutta saksalaisen vallan todelliseksi hyväksi tehdyssä työssä!“

Nämä umpimähkään heitetty loukkaavat syytökset tekevät kiusallisen vaikutuksen. Että rahakysymys olisi ollut määräävänä sähkösanoman lähettäjille, 25 yleistä luottamusta nauttivalle kunnan miehelle, jotka enemmän tai vähemmän itsetietoisesti muka olisivat toimineet vieraiden pyrkimysten hyväksi, on sula mahdollisuus. Ymmärtäähän toki jokainen, että kotimaasta yksistään on saatava niinhyvin aineellinen kuin henkinen apu sille työlle, jonka pyrkimyksenä on siedettävään olosuhteitten aikaansaaminen sorretuille kansoille. Me vakavasti lausomme mielipahamme sen johdosta, että hra Branting ruotsinmaalaisille lukijoilleen on rivosti rohjennut leimata tämän miljoonien sorrettujen hätähuudon vain yksinkertaiseksi poliittiseksi numeroksi, saksalaisilla rahoilla ja saksalaisten hyväksi aikaansaaduksi toimenpiteeksi.

Julkaisuhetken valinnan suhteen myönnämme, ettemme tarkoin tiedä, milloinkaan hra Brantingin mielestä mielenosoitus kansoja sortavaa Venäjää vastaan on hyödynmukainen ja sallittu. Mutta me väitämme jyrkästi, ettei tällä mitään ratkaisevaa merkitystä ole itse sorretuille kansoille, joiden keskuudessa hävitystyö yhä jatkuu. Kun koti palaa, on kunkin velvollisuus etsiä apua. Mitä on enää hiiltyneissä raunioissa pelastamista!

Tukholman Suomalainen yhdistys pitää puolestaan kyseellisen sähkösanoman lähettämisen presidentti Wilsonille täysin oikeutettuna ja lausuu täten mielipahansa sen johdosta, että Social-Demokraten väärin on selostanut toimenpiteen tarkoituksiperiä.

Suomen valtiopäivävaalin — viime kesänä — tulosten julkaisemisen ohessa levittivät ruotsalaisetkin lehdet venäläisistä lähteistä saamiensa tietojen perustalla otaksunsa, että yleisen enemmistön saavuttanut sosialistinen puolue tulisi osoittamaan suurempaa myöntyväisyyttä venäläisiä viranomaisia kohtaan, kuin mitä tähän asti on tapahtunut. Tällaisen tuulesta temmatun väitteen pitää Suomen sosialistinen puolue räikeänä hävityksenä, johon se ei mitenkään luule aihetta antaneensa. Taistelua venäläisiä sortotoimenpiteitä vastaan ei se milloinkaan ole oheen heittänyt sosialistisen

yhteiskunta-ideaaliaan kohti pyrkiessään. Jo Oulun puoluekokous 1916 varoitti keskinäisistä, sisällisistä rettelöistä, jotka vain yllyttävät sortajia kiihkeämpään toimintaan. Meidän lakejamme polkeva Venäjän hallitus tekee mitättömäksi kaiken valtiopäivien työn tuloksen, ehkäisee kaiken edistyksen, se on koko Suomen kansan yhteinen vihollinen. Kaiken vastaisen rakentavan edistystyön ainoana edellytyksenä on venäläisen painostuksen poistaminen. Sitä pitää suom. sosialistienkin puolue pääpyrkimyksenään. Meistä tuntuu, kuin ei olisi tätä näkökantaa Ruotsissa tarpeeksi huomattu suom. sosialistisen puolueen toiminnasta puhuttaessa.

Myöskin on Suomalaisen yhdistyksen kokouksissa julkilausuttu mielipaha sen johdosta, että Suomi on asetettu samaan kategoriaan, kuin Schleswig-Holstein. Tieten tai tietämättä on jätetty huomaamatta se perusajatus, että Suomi on autonominen valtio, jolla on oma historiansa, oma yhteiskunnallinen kehityksensä samalla kun maata asuu rodultaan venäläisistä täysin eriävä kansa.

Jotta Suomen kansa tulevaisuudessa saattaisi elää omaa elämäänsä, jatkaa omaa kehitystensä, on kaikki mahdolliset voimat saatavat liikkeelle. Tämä on päämaali, jota ei mitenkään saa unohtaa. Ja Suomen sosiaalidemokraatit ovat valmistautuneet kaikkien mahdollisuuksien varalle. Toivottavaa olisi, että puoluetoverit Ruotsissa tarkemmin kuin tähän asti oppisivat tuntemaan todelliset olosuhteet Suomessa.

Luulemme voivamme vakuuttaa, että meidän koti-maassamme suuri arvo ja tunnustus annettaisiin sille, että ruots. sosialistinen sanomalehdistö mielenkiinnolla ja ymmärtämyksellä seuraisi meidän olojamme ja pyrkimyksiämme.

Englannin merivaltius uhattu.

Asema vakavampi, kuin koskaan ennen.

Lontoossa hiljakkoin pidetyssä suurkokouksessa on tehty Englannin hallitukselle jyrkkä vaatimus ankarammista toimenpiteistä saksalaisten sukellusveiden suhteen. Vaaditaan saarron yhäkin tiukentamista ja kaikkien kauppalaivojen asemamista.

Kokouksen pääpuhujaa amiraali Beresford avoimesti ja häikäilemättä huomautti, ettei kansan tyytymättömyys kohdistunut lavastoon, vaan hallitukseen. Jos Englanti jo sodan alussa olisi ryhtynyt perusteellisempaan saartoon Saksaa vastaan, olisi sota nyt jo päättynyt. Me olemme, jatkoi amiraali, antaen hallitukselle kaiken, mitä se on pyytännyt päästäkseen sodassa voittajaksi, mutta sen sijaan me hiljakseen vaikka varmasti näymme kulkevan vastaista tappiota kohti. Vanhana meriupseerina hän tunnusti aseman uhkaavamaksi kuin koskaan ennen. Ruokavarojen hinnanousu johtuu sukellusveneiden toiminnasta. Kautta maailman upotetaan laivoja. Sodan alusta lukien on 1,470 enclantilais-, liittolais- tai puolueetonta laivaa mennyt meren pohjaan — marrask. 3. päivän jälkeen yksistään 157, joista 102 höyrylaivaa. Uhka yhä kovenee ja lopuksi on oikeus kysyä, onko merien valtiut vielä meidän.

Vedenalainen vaara on jo nyt suuri, mutta vielä se pahenee; kaikkialle, Tyveneen Valtamereenkin lähet-

tävät saksalaiset näitä u-veneitä, kaikkialle, missä kaupalaivat kulkevat. Nykyään on Zeebrügge (saksalaisten u-veneiden asemapaikka) sodan tärkein tukipiste. Sitä vastaan olisi jo aikoja sitten pitänyt hyökätä, nyt se on vahvasti varustettu ja vaikea tuhota. Miksikä ei meidän puolelta 1,000 ilmailijaa joka yö leijaile sen yli?

Doverissa on jotakin nurin ja vakavasti sittekin. Huhuja liikkuu, joista ei saata julkisesti jutella. Tietääkö Englannin kansa, että saksalaiset ne itse asiassa herrastelevat kanaalissa ja ehkäisevät liikenteen Hollantiin. Tuhansia tonnia ruokatarvintoja lähetetään Hollannista Saksaan, eikä Englantiin.

Saarto on tiukennettava! Nukummeko, me vai olemmeko hulluja? Tahdommeko me sotaa jatkaa, kunnes kaikki olemme menneitä miehiä! Voiton perustana on laivasto ja jollemme tätä voimaamme tarpeeksi laillisin keinoin käytä, häviämme me tässä sodassa. Näin sanoi tämä tunnettu lordi ja amiraali!

Naamiaiset rintamalla.

Komppania oli siirretty varsinaiselta etulinjalta meren rannalle levähtämään. Se oli saanut tilavat ja verrattain mukavat kämpät käytettäväkseen, ja sen varsinainen sota-toiminta rajoittautui helppoon rannikkovahdin pitoon.

Oli selkeä syys-ilta, Meren mainingit kohisivat laulaen rantaan ja taivaalle syttyi yhä lukuisampia tähtiä. Kämppien vaivaisista ikkunoista kuumotti himmeästi kynttilän tai keittotulen valo; päivän työstä uupuneet jääkärit siellä särpivät jotakin lämmintä, mikä teetä, mikä jotakin sopan tapaista. Ainostaan „Isossa Viuhkassa“, suuressa keskellä komppanian aluetta sijaitsevassa kämpässä, oli liikettä ja levottomuutta: selvästi siellä hommattiin jotakin.

— Eikö Tekijä-Eekaa vielä kuulu? kysyi muuan kämpän hämärässä perä-osassa istuja sisään tulevalta toveriltaan.

— Ei vielä.

— Saaneeko tuo mitään?

— Älä muuta viserrä.

Hiljaisuus.

— Jos kerran vielä harjoittaisimme sen kuvaelman odottaessamme, ehdotti ryhmän johtaja ja tuvan vanhin.

Oli näet päätetty pitää iltama, kutsuttu zugin joutilaat miehet vieraisille, koottu rahaa ja lähetetty mies ostoksille. Vesi oli tulella kiehumassa ja kaksi pitkää pöytää odotti istujia ympärilleen.

Muuan kumaraharteinen poika kiepsahti ovesta sisään pyörähti kantapäällään, napsutteli velttoja, lihavia sormiaan ja rallatteli

Vaikka minä olen näin pikkanen poika, niin Jessus mun luontoani . . .

— Ka, Haitari-Jali. Mitäs Jali tietää? Istu pakaroillesi.

— Revin tuossa ovipuoleessa housuni. Mutta rumathan ne on jotka vaatteilla koreilee, sano . . .

Haitari-Jali oli verrattain suosittu mies, jonkunlainen kymmenniekka. Oli lueskellut aika paljon, oli otanut elämäntehtäväkseen näyttää ihmisille, miten ei tule elää, osasi soittaa viuluja ja huiluja, tehdä kortti-konsteja, sirkustempuja — minkä mitäkin.

Hän oli muuten kohtalainen soturi, mutta „ei voinut käsittää“, monien hommien tarpeellisuutta ja turvausi tykkituloissa seuraavaan filosofiseen lauselmaan: „ei ne meitä ammu.“

Jo tuoksahti Tekijä-Eeka sisään pitkä pussi kädessään, kaitainen, kalpea naama hien pitossa.

— Kuusi pottia mielen-ylennystä pojat! Osaa sitä sentään suomalainen jääkäri puhua saksalaisen pyörryksiin. Yhtäkään ei alussa aikunut myöä, mutta kun on tekijän hyppöset, kuten Haitari-Jalilla, niin . . .

Pullot pantiin pöytään. Eetu, kokki-poika, kaateli kuumaa vettä läkkisiin juoma-astioihin, lasketellen vitsejä miellyttävällä nenä-äänellään.

Alkoi tulla vieraita, yksi toisensa iälkeen; pian istui parikymmentä poikaa rommi-totin ääressä ja kohotti uljaan laulun:

— Vaasan veri ei vapise
eikä Kauhavan rauta ruostu.
Niskasta kiinni ja puukolla selkään
ellei se muuten suostu.

Perällä olevan sängyn kummallekin puolen asetettiin nyt kynttilät ja tuvan-vanhin ilmoitti, että kuvaelma alkaa. Esitettiin verrattain onnistuneesti „Vanhanpiian kuolema“, missä sairas ja onneton vanhapiika, uneksiessaan kuolinvuoteellaan avioliiton onnesta kiihkeästi huutaa: tätä, tätä, tätä, ja rauhallisesti kuolee. Seurasi jälleen laulu:

— Kaks' miestä siinä katseli ja joukko naisia
kun Peltonen puukolla veisteli, Kososen kurkkuja.

Jos sivultapäin katseli tuota joukkoa, ei voinut olla panematta merkille sitä alakuloista ja valjua kärsimyksen leimaa, joka oli uurtunut noihin nuoriin kasvoihin. Turhaan siinä moni tahallaan tavotteli raakaa puhetapaa ja karkeata ulko-kuorta, tarkka silmä huomasi heti sen kullan, joka piili noiden näennäisesti rivojen jääkärien sydämissä . . .

Alkohooli vaikutti nopeasti huonolla ruualla olleisiin nuorukaisiin. Kalpeille poskille alkoi puna kohota ja silmiin ilmestyi outo kiilto.

— Pöydät syrjään ja haitari Jalille! komensi tuvan-vanhin.

Hanuri alkoi lurittaa. Takit, villapaidat, jopa paidatkin olivat tuossa tuokiessa päältä pois, kaasunamarit vedettiin karvoille ja niin oli naamiaistanssit täydessä vauhdissa.

Kämpän hämärässä, sankan tupakansavun seassa, pyöri ruskeita, voimakkaasti kehittyneitä ruumiita hurrassa vauhdissa, hiestä höyryten ja kiiltäen. Ja nurkassa tarjoili Eetu „innostusta“ väsyneille.

Vähitellen alkoi yhä useampi kyllästyä. Alkohooli vaikutti kovin tuntuvasti kituneihin miehiin, jotka pitkiin aikoihin eivät olleet mitään väkevää nauttineet. Sanalla sanoen tultiin humalaan; eikä ihmekään, sillä ainoa laatuaan oli tämä tilaisuus jääkärien elämässä, joilta väkevien käyttö on miltei tyyten estetty.

Melu kämpässä yhä hiljeni. Usea kömpi vuoteelleen nukkumaan, toiset voivat pahoin ja lähtivät ulos . . .

Korkealla ranta-äyräällä kuvastui yötaivasta vasten kaksi varjoa. Toinen oli selvästi sairas ja toinen tuki häntä.

— Anna tuulen puhaltaa ohimoitasi, se jäähdyttää, se tuulee pohjosesta, kotoa . . .

— Näen tähtiä, paljon tähtiä . . . Mutta tunnen Otavan ja Pohjantähden . . . Pohjantähden . . .

Puhuja paneusi pitkäkseen. Syntyi hiljaisuus. Yötuuli vain humisi suurten mäntyjen latvoissa ja aallot kohisivat rantaan. Keveitä pilvenhattaroita kiisi nopeasti yli tähtikirkkaan taivaan, joka etäällä yhtyi meren tummaan ulappaan. Joskus valonheittäjän säde-kartio hitaasti kiiti yli veden pinnan. Oli rauhallista. Jossakin hyvin kaukana, yksinäinen tykinlaukaus kiiri kumisten . . .

Kämpässä hanuri yhä rinkutti:

Lyyti kun illalla pyykkiä pesi,
ja Lyyti kun illalla pyykkiä pesi.
Ja Lyyti kun illalla pyykkiä pesi,
niin lipsahti sinne lipiä . . .

— Minun on ikävä . . . humalassakin . . . Mitä tehtäneekään tuolla kaukana, pohjoisessa?

— Entäs Helmi? kysyi se, joka kykeni tukemaan, luoden terävän katseen toveriinsa.

— Oo, älä puhukaan . . . Helmi, mistä sinä tiedät? . . . Niin ne, ryssät siellä jylläävät nyt . . .

Syntyi jälleen hiljaisuus.

Hetken kuluttua kuului puunjuurelta nukkuvan raskas hengitys. Mutta toinen jääkäri seisoi puuta vasten nojaten, katse suunnattuna pimeälle ja kohisevalle ulapalle; liikkumattomana hän kuunteli yötuulen huminaa hongissa ja lausui hiljaa:

Syystuulen tumma nyyhky
Yöss' elää yksinään.
Ei kannan toivon kyyhky
vihanta-lehtiään.

Kämpässä olivat jo miltei kaikki makuullaan ja vieraat olivat lähteneet. Kuului kuorsautta, joku hiljaa unisteli. Takassa vikutti vielä vaivainen tuli, valaisten hämärästi tyhjät pullot, vesilätäköt pöydällä ja juoma-astiatin hajanaisen rykelmän . . .

Ovi aukeni. Muuan tukeva junni astui sisään, pysähtyi ovensuuhun ja jäi pitkäksi aikaa äänettömänä seisomaan. Hän huojui hiljaa; tuli heitteli kiitäviä varjoja hänen kasvoilleen.

— Ei meillä' mitään o'! sanoi hän vihdoin.

Ja sitten, pitkän ajan kuluttua

— Meillä' ei o' mitään . . . Nyt pannaan kämppää hytinäks!

Seurasi pyöräys kantapäällä.

— Nyt pannaan kämppää hytinäks, jumalauta!

— Sinä panet maata nyt, sillä hyvä, kuului tuvan-vanhimman kehotus.

— Niin no . . . Minä olen vapaan palokunnan mies, mutta minä en pelkää . . . Herran Jessus, minä en pelkää . . .

Hiljaisuus. Jääkäri vaelsi hiljaa vuoteelleen.

— Enkä minä tahdo pois rintamaltakaan, mutta minä olen vapaan palokunnan mies . . . Juu . . . Niin no, paremmin lehmät kotiin tulee . . . juu, juu . . . Tuli takassa riittävi vähitellen hillokseksi ja pimeässä kämpässä kuului vain nukkuvien kuorsaus . . .

Jalmari Kara